

Христо Бошнаков – “В знанието е истинското богатство”

/публикация XI от цикъла „Строители и ревнители от класните школа през Възраждането във Враца”/

През осемдесетте години на XVIII век във Влашко село /днес село Царевец, Мездренско/ отец Дичо е свещеник в старата каменна черква “Свети Николай” и учител в килийното школо към черквата. Християнският храм, един от най-древните в България, е запазен и до днес и може да бъде посетен. Уникален е каменният олтар и запазените стенописи. Даскал Дичо има двама синове Мичо и Христо, които са и негови ученици. Те усвояват професията на баща си и стават учители в родното си село.

Христо се задомява за Ерина и има осем синове и две дъщери. Около 1820 г. той се заселва във Враца, където постъпва като помощник-учител в школото, основано от Константин Огнянович. През 1822 г. е открито първото светско училище в града. Там главен учител до 1828-1829 г., когато напуска Враца, е Константин Огнянович. С него работи и Христо Бошнаков, а след неговото заминаване го замества за няколко години. Децата учили съвременен български език, история, география, аритметика, гръцки и руски език. Врачанските чорбаджии, будни и родолюбиви, държали децата им да получат добро образование и обща култура. Не щадели сили и средства да организират учебното дело в града, да привличат добри учители и от други краища на България.

Христо Бошнаков бил учител и на децата си – научил ги не само на писмо и четмо, възпитал ги да притежават и уважават човешките ценности. Обичта към всичко българско, към родния край, християнската вяра, уважението и почитта към семейството, честността и добротата във взаимоотношенията – това са основните добродетели, които притежавал даскал Христо, и които успял да предаде на учениците си. Не случайно синовете му са едни от най-видните врачани, допринесли много за обществено-политическото и културното развитие на града.

Димитър Бошнаков, който учил при баща си и знаел турски, гръцки и френски се отдал на търговията. Пътувал до Цариград, Мала Азия, Египет, Румъния, Сърбия, Австрия.

Той е един от ръководителите на Врачанската община, председател на училищното настоятелство и водач на борбите за самостоятелна българска църква. Активен участник в подготовката на Априлското въстание /1876 г./, щедър дарител. След Освобождението е председател на Врачанския окръжен съвет /1878 г./, депутат в Учредителното Народно събрание /1879 г./ Удостоен е с Императорския Царски Орден Свети Станислав и с обичта и уважението на съгражданите си.

Като председател на училищното настоятелство Димитър Бошнаков полага големи усилия да доведе във Враца като учители Петко Р. Славейков, сина му Иван П. Славейков, Христо Даскалов. След Кримската война Врачанската община наред с борбата за независима българска черква, продължава грижите си и за развитието на училищата. Ръководството на общината не взимало важни решения без участието на всички чорбаджии. Председател и касиер на общината бил поп Николчо, но парите съхранявал Димитър Христов Бошнаков. Той бил признат от своите съграждани като честен и прям човек, безкомпромисен към лошите навици и пороци. Димитър Бошнаков отделял и лични средства за издаване на книги, между които и творбите на учителя Кръстьо Стоянов Пишурка.

Потомците на даскал Дичо, сина му Христо Бошнаков и на неговите деца са учили във Враца, някои от тях са завършили Пловдивската гимназия при Йоаким Груев, учили са в Робърт колеж в Цариград и в медицинското училище в Букурещ.

Този ученолюбив и патриотичен род е дал на Враца и на България – участници в Априлското въстание, в Ботевата чета, в Опълчението през Руско-турската освободителна война, в Македонското освободително движение, военни - участници във войните.

Синът на Христо Бошнаков – Павел е член на Врачанската община през 60-те и 70-те години на XIX век, а след Освобождението е председател на Градския съвет.

Внуците на Христо Бошнаков – Коста и Иван Димитрови Бошнакови са участници в Руско-турската война и основатели на конната сотня в опълчението. След Освобождението Коста Бошнаков е три пъти кмет на Враца.

От поколение на поколение се е предавал разказът на даскал Дичо, че откакто книгите са го завладели, нещо се е обърнало в душата му. Тогава в 1780-1790 г. той е осъзнал, че в знанието е истинското богатство. Знанието и вярата крепят човека и му дават сили да изживее честно и достойно живота си. Христо Бошнаков следва бащиния завет, преподава го на учениците си и на децата си. Удовлетворението на едновременните учители е било, че нито учениците, нито децата са ги посрамили. За общото благо и на ползу роду!

Красимир Григоров - зав. отдел "Възраждане" РИМ-Враца
Ани Саргавакиян – журналист